

Budgetdepartementets modeludvidelser og det faglige grundlag

Lars Andersen, Ingerlise Buck, Carsten Koch og Christen Sørensen
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

SUMMARY: This article introduces the following four articles criticizing the assumptions used in the revision of the macroeconomic model ADAM in the Danish Ministry of Finance.

Samtidig med, at regeringen i maj 1989 fremlagde *Planen - ny vækst og fremgang*, udsendte Finansministeriet publikationen *Dansk økonomi i 90'erne. Planens baggrund og konsekvenser*. Heri er bl.a. beskrevet en række af de ændringer i den samfundsøkonomiske beregningsmodel, som Budgetdepartementet har foretaget som led i beregningsarbejdet vedrørende Planen.

De efterfølgende artikler om: Rente, skat og opsparing; Løndannelse; Løn, skat og arbejdsudbud samt om erhvervsbeskatningen er koncentreret om Budgetdepartementets seneste modeludvidelser. Det fremgår af disse artikler, at det faglige grundlag for disse modeludvidelser er meget svagt, hvis der da overhovedet er noget grundlag på centrale områder.

De indlagte forudsætninger om opsparingens renteelasticitet og arbejdsudbudets elasticitet med hensyn til disponibel løn hviler således på udenlandske undersøgelser. De udenlandske undersøgelser, som Budgetdepartementet har baseret beregningsforudsætningen om opsparingens renteelasticitet på, er endvidere som dokumenteret meget kritisable. For så vidt angår arbejdsudbudsantagelsen er det et åbent spørgsmål, om resultater fra tværsnitsundersøgelser kan anvendes i et intertemporalt perspektiv, jvf. Budgetdepartementets egen påpejning af, at arbejdsudbudet historisk set er faldet med stigende disponibel realløn.

Det er imidlertid ikke alene - og ikke engang først og fremmest - Budgetdepartementets udpluk i og anvendelse af udenlandsk litteratur, der berettiger den faglige kritik. I hvert fald på internationalt plan er der bred konsensus om, at en eller anden version af livsløbshypotesen næsten er uundgåelig, hvis opsparingens renteelasticitet og arbejdsud-

Budgetdepartementets modeludvidelser og det faglige grundlag

Lars Andersen, Ingerlise Buck, Carsten Koch og Christen Sørensen
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

SUMMARY: This article introduces the following four articles criticizing the assumptions used in the revision of the macroeconomic model ADAM in the Danish Ministry of Finance.

Samtidig med, at regeringen i maj 1989 fremlagde *Planen - ny vækst og fremgang*, udsendte Finansministeriet publikationen *Dansk økonomi i 90'erne. Planens baggrund og konsekvenser*. Heri er bl.a. beskrevet en række af de ændringer i den samfundsøkonomiske beregningsmodel, som Budgetdepartementet har foretaget som led i beregningsarbejdet vedrørende *Planen*.

De efterfølgende artikler om: Rente, skat og opsparing; Løndannelse; Løn, skat og arbejdsudbud samt om erhvervsbeskatningen er koncentreret om Budgetdepartementets seneste modeludvidelser. Det fremgår af disse artikler, at det faglige grundlag for disse modeludvidelser er meget svagt, hvis der da overhovedet er noget grundlag på centrale områder.

De indlagte forudsætninger om opsparingens renteelasticitet og arbejdsudbudets elasticitet med hensyn til disponibel løn hviler således på udenlandske undersøgelser. De udenlandske undersøgelser, som Budgetdepartementet har baseret beregningsforudsætningen om opsparingens renteelasticitet på, er endvidere som dokumenteret meget kritisable. For så vidt angår arbejdsudbudsantagelsen er det et åbent spørgsmål, om resultater fra tværsektorsundersøgelser kan anvendes i et intertemporalt perspektiv, jvf. Budgetdepartementets egen påpejning af, at arbejdsudbudet historisk set er faldet med stigende disponibel realløn.

Det er imidlertid ikke alene - og ikke engang først og fremmest - Budgetdepartementets udpluk i og anvendelse af udenlandsk litteratur, der berettiger den faglige kritik. I hvert fald på internationalt plan er der bred konsensus om, at en eller anden version af livsløbshypotesen næsten er uundgåelig, hvis opsparingens renteelasticitet og arbejdsud-

budsreaktioner skal belyses. Og der er mindst lige så stor konsensus om, at dette udelukker, at tal for opsparingens renteelasticitet og arbejdsudbudsreaktioner kan overføres fra et land til et andet land. Bl.a. demografiske forskelle, forskelle i vækstforløb og insitutionelle forskelle udelukker en meningsfyldt taloverførsel fra makrorelationer. Dette var et af de centrale temaer i rapporten *Dansk Økonomi*, december 1988 udgivet af Formandskabet for Det Økonomiske Råd. Men også dette så Budgetdepartementet bort fra, da de med udgangspunkt i udenlandske undersøgelser indlagde tal om opsparingens renteelasticitet og arbejdsudbudsreaktioner i deres beregningsmodel. Årsagen hertil var måske, at Budgetdepartementet tydeligvis ikke tager livsløbshypotesen særlig alvorligt for nu at udtrykke det på den måde.

Løndannelsesfunktionen, Phillipskurven, er derimod baseret på danske tal og dansk arbejde udført af en af Budgetdepartementets nuværende medarbejdere. Som det vises i afsnittet herom, er den anvendte relation meget ustabil over tiden, ligesom valget af arbejdsløshedsudtryk, som er tættere knyttet til den lønsats, som beskrives – timeløn i industrien – fås helt andre resultater end dem, som præsenteres i »Planen«. Validiteten af denne funktion er derfor yderst begrænset, hvad der er meget uheldigt, når lønrelationens centrale betydning for de opnåede resultater tages i betragtning.

For to år siden fokuserede Budgetdepartementet meget på flaskehalsene på arbejdsmarkedet. I konsekvens heraf udvikledes et særligt mål for presset på arbejdsmarkedet, hvor beskæftigelsesprocenten for metalarbejdere, ingeniører og tekniske funktionærer blev brugt. I det omfattende dokumentationsmateriale, Budgetdepartementet udgav herom i december 1987, er en ganske stor plads reserveret denne fremstilling, nemlig ca. 60 sider.

Indflydelsen fra arbejdskraftens kapacitetsudnyttelse blev imidlertid sat ud af kraft, da virkningerne af »Planen« blev beregnet. Og hvad mere er, denne udkobling blev overhovedet ikke omtalt i dokumentationsgrundlaget – den 190 sider lange *Dansk økonomi i 90'erne. Planens baggrund og konsekvenser*. Betydningen heraf i relation til behandlingen af erhvervsskattedelen er beskrevet i artiklen.

Ovenstående kritik kan ikke tages til indtægt for, at økonomerne i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er af den opfattelse, at den officielle ADAM-model, der udvikles og vedligeholdes i Danmarks Statistik, i dens nuværende udformning er tilfredsstillende. Vi så den gerne videreudviklet og udbygget – også på de punkter, som Budgetdepartementet på det seneste har inddraget. Men det skal være faglige kriterier, der skal lægges til grund, når disse mulige udvidelser baseret på data om dansk økonomi skal indlægges. Ellers vil de makroøkonomiske modeller ikke kunne overleve som et fagligt brugbart udgangspunkt for diskussioner om den økonomiske politik. Også derfor et det vigtigt, at modellerne fornyes i takt med, at ny viden *dokumenteres på danske tal*.

I denne sammenhæng er det helt afgørende, at Budgetdepartementet i fremtiden i forbindelse med sine egne modeludvidelser i god tid inden beregningsarbejdet påbegyndes, fremlægger udvidelserne i et forum af uafhængige sagkyndige.

Hvis dette undtagelsesvis ikke kan lade sig gøre, f.eks. af tidsmæssige årsager, bør som absolut minimum den med offentliggørelsen af beregningsresultaterne ledsagende dokumentation indeholde beregningsresultater også på den tidligere modelversion og/eller informative følsomhedsberegninger med de nye relationer.